

## Irodalom

- Bencédy József–Fábián Pál–Rácz Endre–Velcsov Mártonné 1988: A mai magyar nyelv. Tankönyvkiadó. Budapest.
- Benkő Loránd–Imre Samu 1972: The Hungarian Language. Mouton. The Hague–Paris.
- Hakulinen, Auli–Karlsson, Fred 1979: Nykysuomen lauseoppia. SKS. Helsinki.
- Ikola, Osmo 1974: Lauseenvastikeoppia. SKS. Helsinki.
- Krzeszowski, Tomasz P. 1990: Contrasting Languages. Trends in Linguistics 51. Mouton de Gruyter, Berlin–New York.
- MMNyR II: A mai magyar nyelv rendszere. Leíró nyelvtan II. Mondattan. (Szerk. Tompa József.) Akadémiai Kiadó. Budapest.
- H. Stephanides Éva 1980: A contrastive study of the English and the Hungarian Infinitive. – Studies in English and Hungarian Contrastive Linguistics (ed. L. Dezső, W. Nemser). Akadémiai Kiadó. Budapest. 93–144.
- Tompa József 1954: „Kettős tárgy” – „kettős alany”? – NyK 56. 129–148.

\*

### Unkarin ns. *kettős tárgy* ja *kettős alany* -rakenteiden ja suomen partisiippirakenteiden vastaavuudesta

Harri MANTILA

Tässä artikkelissa hahmottelen unkarin *kettős alany* ja *kettős tárgy*-rakenteen ja suomen partisiippirakenteen vastaavuutta. Artikkelin on pieni osa laajempaa tutkimusta, jossa kohteena on koko infinitiivien muotojen järjestelmä unkarissa ja suomessa.

Suomen partisiippirakenne on joka mielessä lausemaisempi kuin unkarin *kettős alany* ja *kettős tárgy* -rakenteet. Erityisesti objektina oleva partisiippirakenne voi suomessa korvata mitä tahansa peruslausetyyppiä. Puheena olevia unkarin rakenteita voikin lähes aina vastata suomessa partisiippirakenne, mutta partisiippirakenteen vastineena unkarissa voi vain harvoin olla *kettős alany* tai *kettős tárgy*. Suomen partisiippirakenteen sisältävät ilmaukset ovat hyvin lähellä klassista latinan *accusativus cum infinitivo* -rakennetta sekä hallitsevan verbin että upotteen verbin ominaisuuksien puolesta.

Unkarin *kettős tárgy* on puolestaan olennaisesti toisentyyppinen rakenne, jonka esiintymisedellytykset ovat paljon rajallisemmat.

Subjektitapauksessa sekä hallitsevan verbin että upotteen verbin subjekti on unkarissa aina 3. persoona, suomessa taas mikä tahansa persoona tulee kyseeseen. Edelleen sekä subjekti- että objektitapauksessa suomen partisiippirakenne pysyy ilmaisemaan aikaa suhteessa hallitsevaan verbiin. *Kettős alany* ja *kettős tárgy* -rakenteella ei tällaista ominaisuutta ole.

Verbiin liittyvä akkusatiivin ja infinitiivin muodostama rakenne esiintyy unkarissa myös päämäärän adverbiaalinen funktiossa. Suomessa tätä vastaa III infinitiivin illatiivi akkusatiivin tai partitiivin kanssa. Unkarissa infinitiivi muutenkin toimii adverbiaalinen liikeverbien yhteydessä, mikä mahdollistaa sen käytön myös päämäärän ilmaisimena.

Tutkielma on ilmestynyt suomeksi: Kielitieteellisiä muistopanoja 7. Oulun yliopiston suomen ja saamen kielen laitoksen tutkimusraportteja 38. Oulu 1994. 22–28.